

I 1987 ble Sametinget etablert som et rådgivende organ for Regjeringen. I dag er Sametinget et rikspolitisk organ med beslutningsmyndighet og forvaltningsmakt. Stortinget har åpnet for at Sametinget på eget initiativ kan involvere seg i politiske beslutningsprosesser innen tilnærmet alle statlige politikkområder. Dette skaffer Sametinget politisk makt og innflytelse på bekostning av kommunale- og fylkeskommunale organer.

I meldingen om «Sametingets virksomhet i 2014» oppsummerer Regjeringen Sametingets posisjon i samfunnet slik: «Sametinget har en bred oppgaveportefølje og virksomheten ved Sametinget har fellestrekk med arbeidet til både Storting, Regjering, departement og direktorat». Det var aldri meningen at Sametinget skulle inneha denne fremtredende posisjonen i offentlig politikk og forvaltning. Dette misforholdet er gjenstand for grundige drøftelser i boken.

Gjennom brennaktuell, faktabasert dokumentasjon påviser forfatteren hvordan koblinger mellom de parolepolitiske begrepene «urfolk» og ILO-konvensjon 169 sikrer Sametinget politisk makt og innflytelse i politikktutviklingen også i sentrale innenrikspolitiske saker i tiden, langt ut over det bl.a Sundvolden-erklæringen til den nuværende Høyre-FrP-regjeringen legger opp til. Meldingen om «Sametingets virksomhet i 2016» ligger godt an til å bli en fortelling om Sametingets vekst territorielt, i saksfelt og byråkrati.

I boken «*Fra Ide til Faktura – fra samepolitikk til politikk for Sametinget*» trekker forfatteren frem konkrete politiske tiltak og reformer som eksempler på en samfunnspolitikk med etnisk slagside. Det hviler en verdipolitisk dimensjon over samepolitikken eller avstammingspolitikken som forfatteren også omtaler den som. Han argumenterer for en åpen, dyptpløyende og lidenskapsløs drøftelse av forholdet mellom storsamfunnet og den samiske folkegruppe fremover. Skal en holde fast på en av bærebjelkene i den demokratiske ide eller skal en fravike prinsippet om politisk likeverd, som en faktisk gjør, når en gir personer av samisk avstamning permanente, politiske privilegier og særrettigheter?

ISBN 978-82-300-1564-3

www.kolofon.no

Karl-Wilhelm Sirkka

Fra idé til **Fra samepolitikk til politikk for Sametinget** faktura

«Sametinget har en bred oppgaveportefølje og virksomheten ved Sametinget har fellestrekk med arbeidet til både Storting, regjering, departement og direktorat.»

Dette er et sitat fra stortingsmelding nr 5 (2015-2016) om «Sametingets virksomhet i 2014». Med ståsted i nord og med erfaringsbakgrunn fra næringsliv og politikk, belyser jeg i debattboken utviklingstrekk i norsk samepolitikk gjennom de siste 30 årene. Utviklingstrekkene peker entydig i retning av at samepolitikken er blitt en politikk for Sametinget! Og det er noe ganske annet enn en politikk for samene.

Hver gang Sametinget gis økt politisk innflytelse i politiske beslutningsprosesser svekkes lokaldemokratiet og folkestyret. I inneværende stortingsperiode har myndighetene tilrettelagt for at oppgaveporteføljen og virksomheten ved Sametinget blir bredere. Det skjer for tiden bl.a i forbindelse med regjeringsapparatets utredning av kommunereformen, regionreformen, utbygging av konsultasjonsplikten for Regjeringen til også å gjelde for kommuner og fylker, faktisk også gjeldende utenfor de såkalte «tradisjonelle samiske områder».

NOU 2007:13 «Den nye sameretten» med anbefaling å vedta Lov om Hålogalandallmenningen, en «finnmarkslov» for Troms og Nordland, har Regjeringen også børstet støvet av. Regjeringsapparatets utredninger av dette komplekse og omfattende saksfelt som i høyeste grad også angår ikke-samer, skjer i samråd og forståelse med Sametinget, og er unntatt offentlighet.

Regjeringen vil tildele Sametinget en «samfunnsutviklerrolle» og opplyser at «Et samlet nord kan også gjøre det bedre for de samiske interessene og Sametinget når de skal koordinere sin politikk i Nord

Norge». Hvilke verdier denne koordineringen vil tilføre samfunnet og fellesskapet, er ukjent. Hvordan Sametinget i rollen som samfunnsutvikler kan bidra til å effektivisere offentlig sektor, til mer åpenhet og mer demokrati, uttalte satsingsområder for Regjeringen, er vanskelig å se.

«Fra idé til faktura» er en aktualitetsbok. Jeg ser derfor nærmere på Regjeringens arbeide med Nordisk samekonvensjon, forholdet til finskættede og kvener, samt på Regjeringens arbeide med å etablere en konsultasjonsordning for Sametinget og Nærings- og fiskeridepartementet i fiskerispørsmål. Jeg tar også opp Sametingets satsing på å videreutvikle inngåtte samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner og på arbeidet med å etablere samarbeidsavtaler med flere kommuner.

Regjeringen har sendt ut på høring NOU 2016:18 «Hjertespråket» som Samisk språkutvalg la frem i oktober 2016. Språkutvalgets anbefalinger om en landsomfattende satsing på samisk språk i utdanning (fra barnehager til høyskole/universitet) og innen offentlig forvaltning og informasjonstjenester, sammenfaller langt på vei med kjente krav fra Norske Samers Riksforbund (NSR).

I kommende stortingsperiode vil altså Stortinget inviteres til å ta stilling til flere tunge politiske saker som impliserer samepolitikk eller avstammingspolitikk.

Konsekvenser for samfunnsutviklingen, næringsutviklingen og livskvaliteten til innbyggerne også utenfor de såkalte «tradisjonelle samiske områder»

av denne politikken, er ikke utredet. Skulle i tillegg representantforslag om å skrive «samer som urfolk» inn i Grunnloven oppnå kvalifisert flertall i Stortinget, vil økt etnifisering prege offentlig politikk og forvaltning i årene fremover i store deler av landet.

Jeg mener at det er blitt en kutyme for myndighetene ikke å begrunne sine standpunkter reelt i samepolitikken. Politikerne slipper unna ved å henvise til politisk og juridisk handleplikt som er rotfestet i et parolepreget begrepsapparat; «det samiske perspektivet», «urfolk», «urbefolkningsforpliktelser», ol. Utviklingen av en ny samfunnsorden og et parallelt beslutningssystem, en stat i staten i «de tradisjonelle samiske områder» med misbruk av bestemmelser i ILO 169 som bærebjelke, avtegnes stadig tydeligere.

Skillet i den politiske debatten om samepolitikken som avstammingspolitikk, går altså på den ene siden mellom de som forstår og opplever de problemer som følger med denne politikken og de på den annen side, som ytterst velmenende synser videre om «urfolk», folkerett og «urbefolkningsforpliktelser».

Mitt utgangspunkt for å stille spørsmål med dagens samepolitikk er ønsket om et nasjonalt fellesskap uten etniske særrettigheter og hvor alle er like for loven. Myndighetene må ikke tape av synet at det faktisk også bor andre mennesker enn samer i de «tradisjonelle samiske

områder». Disse har også rettigheter og krav på respekt. Det er forskjellsbehandling på linje med adelskap når personer i et fellesskap blir tildelt særskilte politiske, økonomiske, forvaltningsmessige og nedarvelige særrettigheter ut fra påvise-elig eller antatt avstamning.

Aristoteles:

«Demokrati oppstår når man tilstreber alle borgeres frihet og likhet, og tar hensyn til alle borgere, men ikke deres art».

Dr. Martin Luther King Jr. :

«Commit yourself to the noble struggle for equal rights. You will make a greater person of yourself, a greater nation of your country, and a finer world to live in.»

Avstammingsideologien må nu legges død. Jeg håper at mine fremtidige lesere finner mine synspunkter interessante og en kilde til kunnskapsbasert politisk analyse og debatt om likeverd, demokrati og om ILO 169s relevans i dagens Norge.

Hvem er så jeg? Jeg er født og oppvokst i Vadsø og bor nu i Tromsø. Jeg har vært sentralstyremedlem i UH, redaktør av Finnmark Tidende (H), fylkessekretær for Høyre i Finnmark, kommunalrådssekretær i Oslo (H) og statssekretær i Samferdselsdepartementet (H). Sametinget kjenner jeg fra innsiden som konsulent for noen år tilbake. Likeledes «RidduRiddu» og «Senter for nordlige folk» som konsulent i en strategiprosess.

Karl-Wilhelm Sirkka

Fra idé til faktura

ISBN 978-82-300-11564-3

Hftet, 264 sider. Kr. 250,-

Boken kan kjøpes i alle landets nettbokhandlere eller www.kolofonshop.no

Kan også bestilles i nærmeste bokhandel.